

JUSTITSMINISTERIET

Folketingets Ombudsmand
Gammeltorv 22
1457 København K

Sendes til post@ombudsmanden.dk

Dato: 14. november 2018
Kontor: Forvaltningsret
Sagsbeh: Simon Müller Karstoft
Sagsnr.: 2018-008-0056
Dok.: 877587

1. Ved brev af 25. september 2018 har Folketingets Ombudsmand anmodet Justitsministeriet om en udtalelse om forløbet i forbindelse med offentliggørelsen af sagen om opløsning af Loyal to Familia (LTF).

1.1. Ombudsmanden har for det første bedt Justitsministeriet om at forholde sig til, om ministeriets pressebetjening i sagen er i overensstemmelse med det, der er anført om brugen af solohistorier i betænkning nr. 1443/2004 om embedsmænds rådgivning og bistand, kapitel 7, regler for ministeriets pressebetjening.

Ombudsmanden har i den forbindelse bedt om, at Justitsministeriet forholder sig til bl.a. følgende på side 240 i betænkningen:

”Når anvendelsen af solohistorier kan være berettiget, skyldes det således, at det i det enkelte tilfælde kan være sagligt at varetage hensynet til en hensigtsmæssig formidling af regeringens og ministerens politik. Regeringens politiske initiativer ligger derfor i kerneområdet for, hvad et ministerium kan gøre til genstand for en solohistorie. For nyheder, der ikke vedrører politiske initiativer eller udmeldinger, vil der derimod næppe i almindelighed foreligge et sagligt hensyn, der berettiger ministeriet til at søge at lancere nyheden gennem en solohistorie. Det gælder f.eks. forvaltningsakter uden politisk interesse eller for den sags skyld meddelelsen om et kongeligt bryllup.”

1.2. Ombudsmanden har for det andet bedt Justitsministeriet om at redegøre nærmere for ministeriets overvejelser forud for orienteringen af LTF's advokat, herunder om det – som anført i medierne – var planlagt, at advokaten

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

først skulle orienteres kort før offentliggørelsen af sagen om opløsning af LTF, og først efter at udvalgte medier var blevet orienteret.

Ombudsmanden beder endvidere ministeriet om at redegøre for det nærmere indhold af den beklagelse, der er givet LTF's advokat, og for baggrunden for, at beklagelsen efter det oplyste først blev givet den 10. juli 2018.

1.3. Ombudsmanden har endelig bedt om at modtage kopi af de akter, der vedrører pressebetjeningen i sagen om opløsning af LTF eller orienteringen af LTF's advokat. Anmodningen omfatter bl.a. Justitsministeriets interne akter og ministeriets korrespondance med medier og med anklagemyndigheden og eventuelle andre myndigheder, herunder e-mails og SMS-beske-der mv.

2. Justitsministeriet kan i anledning af ombudsmandens henvendelse oplyse, at ministeriet, i forbindelse med at Rigsadvokaten i juni 2018 indstillede til justitsministeren, at der blev indledt en sag ved domstolene til opløsning af LTF ved dom efter grundlovens § 78, besluttede at lancere justitsministerens holdning til indstillingen og ministerens beslutning om at tiltræde indstillingen gennem en solohistorie. Historien blev tildelt Danmarks Radio og Jyllands-Posten.

Justitsministerens særlige rådgiver rettede derfor om aftenen den 27. og den 28. juni 2018 henvendelse til en journalist på henholdsvis Danmarks Radio og Jyllands-Posten og aftalte, at ministeriet ville sende ministeriets pressemeddelelse om sagen og andet materiale til medierne, ligesom begge medier aftalte interviews med justitsministeren, Rigsadvokaten og Rigspolitiet.

I forbindelse med tildelingen af solohistorien til Danmarks Radio og Jyllands-Posten blev det aftalt med begge medier, at medierne ville offentliggøre historien om aftenen den 28. juni 2018 og først efter, at advokaten for LTF var blevet orienteret om beslutningen om at tiltræde Rigsadvokatens indstilling af myndighederne.

Advokaten for LTF blev orienteret om beslutningen af Københavns Politikort før kl. 19 den 28. juni 2018. På dette tidspunkt var advokaten imidlertid blevet kontaktet om sagen af Jyllands-Posten.

Lidt efter kl. 19 blev historien om, at justitsministeren havde besluttet at tiltræde Rigsadvokatens indstilling om at indlede en sag ved domstolene til

opløsning af LTF ved dom efter grundlovens § 78, bragt af Danmarks Radio og Jyllands-Posten.

Justitsministeriet beklagede den 10. juli 2018 over for LTF's advokat, at han som advokat for LTF ikke blev orienteret om sagen om opløsning af LTF den 28. juni 2018, inden han blev kontaktet af pressen.

Justitsministeriet blev i løbet af dagen den 28. juni 2018 desuden telefonisk kontaktet af journalister fra henholdsvis Ekstra Bladet og TV2 om sagen. Justitsministeriets særlige rådgiver blev således kort før kl. 14 kontaktet af en journalist fra Ekstra Bladet, mens ministeriets kommunikationssekretariat og den særlige rådgiver ca. kl. 18 blev kontaktet af en journalist fra TV2. Justitsministeriet svarede hverken journalisten fra Ekstra Bladet eller TV2 inden offentliggørelsen af historien i Danmarks Radio og Jyllands-Posten.

Der henvises i øvrigt til de dokumenter, herunder udskrifter af sms-beske-der, som er vedlagt denne udtalelse, jf. afsnit 5.

3. Ombudsmandens henvendelse har givet Justitsministeriet anledning til en række overvejelser om ministeriets brug af en solohistorie i den konkrete sag.

Indledningsvist skal det bemærkes, at det er Justitsministeriets opfattelse, at ministeriet ikke burde have anvendt en solohistorie i den konkrete sag, og ministeriet beklager, at dette skete, se afsnit 3.2.

Ministeriet har samtidig fundet, at ministeriets sagsbehandling i forbindelse med lanceringen af historien på en række punkter beklageligvis var mangelfuld, se afsnit 3.3. og 3.4.

Justitsministeriet burde desuden som følge af god forvaltningsskik have orienteret LTF's advokat om sagen, inden ministeriet orienterede de medier, der blev tildelt historien, se afsnit 4. Ministeriet beklager, at det ikke skete.

Justitsministeriet har taget en række tiltag med henblik på at sikre, at ministeriet fremover overholder de forvaltningsretlige principper om bl.a. ligebehandling, vejledning og notatpligt og de retningslinjer, der fremgår af betænkning nr. 1443/2004 og ombudsmandspraksis, ved lancering af solohistorier, se afsnit 3.5.

3.1. Definitionen af og anvendelsesområdet for solohistorier beskrives flere steder i betænkningen. Det fremgår således af betænkningen, s. 216-218, at

”Udtrykket solohistorie anvendes i det følgende om tilfælde, hvor et enkelt medie (eventuelt enkelte medier) er alene om at omtale en historie derved, at det pågældende medie får tildelt historien som det eneste – normalt med henblik på at sikre en effektiv og hensigtsmæssig formidling af f.eks. et nyt regeringsinitiativ eller af den pågældende ministers synspunkter vedrørende en bestemt sag.

[...]

Ministerierne [må] anses for berettiget til at gøre brug af solohistorier, når dette er sagligt begrundet. Brug af solohistorier vil kunne være sagligt begrundet i myndighedens ønske om at sikre en effektiv og hensigtsmæssig formidling af f.eks. et nyt regeringsinitiativ eller af den pågældende ministers synspunkter vedrørende en bestemt sag. Der kan også være tale om, at et medie er særligt interesseret i netop den pågældende historie eller besidder særlig indsigt på et bestemt område.”

Herudover fremgår det af betænkningen, side 238-240, at:

”Når et ministerium gør brug af solohistorier, skal de almindelige forvaltningsretlige ligheds- og saglighedskrav iagttages. Det betyder, at brugen af solohistorier skal være sagligt begrundet i det enkelte tilfælde. Hensynet til en mere indgående omtale af et regeringsinitiativ – f.eks. et lovforslag eller et andet politisk initiativ fra ministeren – må i den forbindelse efter udvalgets opfattelse anses for et sagligt hensyn. Ligeledes er det udvalgets opfattelse, at et medies særlige interesse for en sag eller særlige sagskundskab inden for et område kan være et sagligt hensyn ved tildeling af solohistorier.

[...]

Som det fremgår, er det udvalgets overordnede synspunkt, at solohistorier – inden for visse nærmere rammer – må anses for et relevant og sagligt instrument med henblik på formidling af politiske initiativer mv. til offentligheden.

[...]

Det har været rejst i debatten, at solohistorier bør udelukkes for visse typer af nyheder eller oplysninger. Til støtte herfor er der peget på, at f.eks. omfattende redegørelser eller andre centrale regeringsinitiativer – herunder visse lovforslag – er af en sådan karakter, at de ikke bør kunne tildeles enkelte medier med henblik på en solohistorie.

Udvalget skal i den forbindelse bemærke, at det almindelige saglighedskrav efter udvalgets opfattelse indebærer, at ministerierne ikke har fri adgang til at anvende solohistorier om nyheder eller oplysninger af enhver karakter.

Når anvendelsen af solohistorier kan være berettiget, skyldes det således, at det i det enkelte tilfælde kan være sagligt at varetage hensynet til en hensigtsmæssig formidling af regeringens og ministerens politik. Regeringens politiske initiativer ligger derfor i kerneområdet for, hvad et ministerium kan gøre til genstand for en solohistorie. For nyheder, der ikke vedrører politiske initiativer eller udmeldinger, vil der derimod næppe i almindelighed foreligge et sagligt hensyn, der berettiger ministeriet til at søge at lancere nyheden gennem en solohistorie. Det gælder f.eks. konkrete forvalt-

ningsakter uden politisk interesse eller for den sags skyld meddelelsen om et kongeligt bryllup.

Udvalget anbefaler, at ministerierne anvender den nævnte målestok ved en saglighedsvurdering, således at der skelnes mellem sager af politisk karakter og andre sager. Kun i de førstnævnte tilfælde kan det normalt anses for sagligt at søge at få bragt en nyhed som en solohistorie.”

Det fremgår endvidere af betænkningen, side 240-241, at udvalget finder, at der er nyheder, der – selv om de har en politisk karakter – ikke bør forsøges lanceret som solohistorier:

”Hermed sigtes der bl.a. til, at der kan være f.eks. politiske initiativer, som på grund af deres indhold og øvrige karakter i sig selv vil have en sådan interesse for offentligheden, at hensynet til gennem en solohistorie at søge at give nyheden den fornødne gennemslagskraft i offentligheden ikke vil veje tungt. Hertil kommer, at der også kan være tale om politiske initiativer af en så stor almen betydning, at formidlingen til offentligheden ikke bør ske i form af solohistorier.

Som eksempler på det anførte kan nævnes en beslutning om udskrivelse af folketingsvalg, en beslutning om at ville deltage i en militær indsats i udlandet eller en beslutning om at ville afholde en folkeafstemning om et bestemt tema eller præsentation af en omfattende kommunalreform.”

Ombudsmanden har også tidligere behandlet spørgsmålet om myndigheders mulighed for at anvende solohistorier. Der kan henvises til FOB 2004.452 og FOB 2017-25.

3.2. Det fremgår af betænkningen, at det almindelige saglighedskrav efter udvalgets opfattelse indebærer, at ministerierne ikke har fri adgang til at anvende solohistorier om nyheder eller oplysninger af enhver karakter.

Regeringens politiske initiativer ligger imidlertid i kerneområdet for, hvad et ministerium kan gøre til genstand for en solohistorie, og solohistorier må anses for et relevant og sagligt instrument med henblik på formidling af politiske initiativer mv. til offentligheden.

I betænkningen anbefales det, at ministerierne ved saglighedsvurderingen skelner mellem sager af politisk karakter og andre sager. Kun i de førstnævnte tilfælde kan det normalt anses for sagligt at søge at få bragt en nyhed som en solohistorie.

Det fremgår herudover af betænkningen, at der for nyheder, der ikke vedrører politiske initiativer eller udmeldinger, næppe i almindelighed vil fore-

ligge et sagligt hensyn, der berettiger ministeriet til at søge at lancere nyheden gennem en solohistorie. Dette gælder f.eks. konkrete forvaltningsakter uden politisk interesse.

Betænkningen må efter Justitsministeriets opfattelse forstås således, at det kan være sagligt at lancere en nyhed om en konkret forvaltningsakt med politisk interesse. Det må særligt gælde, hvis sagen vedrører eller har tilknytning til et politisk initiativ.

3.2.1. Justitsministeren præsenterede oprindeligt muligheden for at søge at opløse LTF i forbindelse med et politisk udspil om bandebekæmpelse i august 2017¹. Det fremgår af pressemeddelelsen til udspillet, at:

”Der er den seneste tid sket en eskalering af konfliktniveauet i bandemiljøet flere forskellige steder i landet. Det har bl.a. ført til, at uskyldige mennesker er blevet ramt af skud. Det er en meget alvorlig og helt uholdbar situation. Trygheden skal tilbage i gaderne. Regeringen sætter derfor nu ind med 12 nye initiativer.”

Initiativet om at søge LTF opløst var et af de 12 nye initiativer.

Det politiske initiativ om at undersøge muligheden for at opløse LTF var – og er – et for regeringen og justitsministeren væsentligt politisk initiativ, og sagen om opløsning af LTF, ministeriets håndtering af bandekonflikter og initiativer til bekæmpelse af bander har længe haft stor politisk opmærksomhed.

Det politiske initiativ om at undersøge muligheden for at opløse LTF har udmøntet sig i en konkret sag om opløsning af LTF.

Den konkrete sag har i lighed med det politiske initiativ vist sig at have stor politisk og samfunds- og mediemæssig interesse.

Den nyhed, som Justitsministeriet formidlede, var således dels en nyhed med direkte tilknytning til et politisk initiativ, dels en nyhed om en konkret sag med stor politisk interesse.

¹ Der kan henvises til følgende pressemeddelelse og tilhørende faktaark: <http://www.justitsministeriet.dk/nyt-og-presse/pressemeddelelser/2017/trygheden-tilbage-i-gaderne-regeringen-afsætter-millionbeløb> og http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/faktaark_-_trygheden_tilbage_i_gaderne.pdf

3.2.2. Det fremgår af betænkningen, at udvalget gjorde sig overvejelser om, hvorvidt der er visse nyheder, der – selv om de har en politisk karakter – ikke bør forsøges lanceret som solohistorie.

Hermed sigtes der bl.a. til politiske initiativer, som på grund af deres indhold og øvrige karakter i sig selv vil have en sådan interesse for offentligheden, at hensynet til gennem en solohistorie at søge at give nyheden den fornødne gennemslagskraft i offentligheden ikke vil veje tungt. Hertil kommer, at der også kan være tale om politiske initiativer af en så stor almen betydning, at formidlingen til offentligheden ikke bør ske i form af solohistorier.

Udvalget fandt i den forbindelse, at bl.a. en beslutning om udskrivelse af folketingsvalg, en beslutning om at ville deltage i en militær indsats i udlandet eller en beslutning om at ville afholde en folkeafstemning om et bestemt tema eller præsentation af en omfattende kommunalreform – på trods af disse nyheders politiske karakter – ikke bør forsøges lanceret som solohistorier.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at den konkrete sag på trods af sin politiske karakter ikke burde have været lanceret som en solohistorie. Det skyldes sagens helt særlige indhold og omstændigheder.

3.2.3. Sagen vedrører foreningsfriheden, der er beskyttet i grundlovens § 78. Grundlovens § 78 giver borgerne ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed. Bestemmelsen fastslår samtidig bl.a., at foreninger, der virker ved eller søger at nå deres mål ved vold, anstiftelse af vold eller lignende strafbar påvirkning af anderledes tænkende, bliver at opløse ved dom.

Foreningsfriheden betragtes både i dansk ret og internationalt som en klassisk frihedsrettighed.

Nyheden, der blev lanceret den 28. juni 2018, vedrørte justitsministerens tiltrædelse af Rigsadvokatens indstilling til justitsministeren om, at der indledes en sag ved domstolene til opløsning af LTF ved dom efter grundlovens § 78. Der findes kun to tidligere eksempler på opløsning af foreninger i henhold til grundlovens § 78, jf. U.1874.479Ø og U.1924.514H. Det er første gang i grundlovens historie, at der føres en sag om opløsning mod en bande-gruppering som LTF. Der er således tale om en historisk sag.

Det er Justitsministeriets vurdering, at den konkrete sag, der som nævnt omhandler foreningsfriheden i grundlovens § 78, på baggrund af sit helt særlige indhold og sagens særlige historiske karakter, herunder at det er første gang i grundlovens historie, at der føres en sag om opløsning af en bande-gruppering som LTF, må antages at have en sådan interesse for offentligheden, at hensynet til gennem en solohistorie at søge at give nyheden den fornødne gennemslagskraft i offentligheden ikke kan siges at have vejret tilstrækkeligt tungt. Sagen har i øvrigt længe været genstand for stor politisk samt medie- og samfundsmæssig opmærksomhed, og også af den grund må hensynet til at søge at give nyheden den fornødne gennemslagskraft i offentligheden formentlig veje mindre tungt.

Det er endvidere Justitsministeriets vurdering, at sagen – på baggrund af sit helt særlige indhold og den særlige historiske karakter – må siges at have en sådan almen samfundsmæssig betydning, at nyheden ikke burde have været lanceret gennem en solohistorie.

Justitsministeriet beklager derfor, at nyheden blev lanceret som en solohistorie.

3.3. Det fremgår af betænkningen, side 219, at:

”Det almindelige forvaltningsretlige princip om lighed ved behandling af begæringer om aktindsigt gælder også med hensyn til brugen af solohistorier, jf. ovennævnte ombudsmandsudtalelse af 22. april 2004. Det indebærer, at en myndighed, som har givet ét medie en solohistorie, som udgangspunkt ikke vil være berettiget til at afslå også at give historien, f.eks. at udlevere en tale, til et andet medie, der måtte anmode herom. Ministerierne skal således som altovervejende hovedregel behandle alle medier lige, når der skal tages stilling til, om en begæring om aktindsigt skal imødekommes efter reglen om meroffentlighed, og forskelsbehandling af medier indbyrdes kan kun komme på tale, hvis der er tungtvejende saglige hensyn, der taler for det.

[...]

Ombudsmanden bemærkede i ovennævnte udtalelse af 22. april 2004, at der – når pressen retter henvendelse – bør vejledes om adgangen til aktindsigt, hvis der spørges konkret til en bestemt sag, som er tildelt et andet medie som solohistorie. Ifølge ombudsmandsudtalelsen gælder det dog ikke i tilfælde, hvor f.eks. en journalist overordnet spørger om medieinteressante sager eller på anden måde stiller spørgsmål, som kun har en perifer eller indirekte berøring med den sag, som ministeriet tidligere har lanceret som solohistorie.”

Det fremgår endvidere af betænkningen, side 234ff., at:

”De almindelige forvaltningsretlige krav om lighed og saglighed i forbindelse med embedsmænds pressebetjening er beskrevet i afsnit 7.1.

Disse krav gælder i ethvert tilfælde, hvor der er kontakt mellem den pågældende forvaltningsmyndighed og repræsentanter fra pressen. Det vil bl.a. sige, at de almindelige forvaltningsretlige krav om lighed og saglighed ikke alene skal iagttages i tilfælde, hvor pressen anmoder om oplysninger, der er omfattet af retten til aktindsigt efter reglerne i offentlighedsloven, men også i tilfælde, hvor myndigheden ikke er forpligtet til at udlevere oplysninger eller materiale, men hvor myndigheden vælger enten på eget initiativ eller efter anmodning at give de pågældende oplysninger til pressen.

Kravene om lighed og saglighed indebærer bl.a., at materiale, der er udleveret til én eller flere journalister, som altovervejende hovedregel ikke kan nægtes udleveret til andre journalister, der anmoder om det samme materiale.

[...]

Lighedskravet indebærer bl.a., at en myndighed, som har givet ét medie en solohistorie, som udgangspunkt ikke vil være berettiget til at afslå at give historien til et andet medie, der måtte anmode om det. Myndigheden vil endvidere – i tilfælde, hvor der er givet ét medie en solohistorie – ved henvendelse fra et andet medie, der udviser en særlig interesse for at modtage oplysninger i den pågældende sag, efter omstændighederne skulle give den fornødne vejledning om mulighederne for at få aktindsigt i sagen jf. herom ombudsmandens udtalelse af 22. april 2004 omtalt i afsnit 7.1.2.

[...]

På den baggrund finder udvalget anledning til at bemærke, at de generelle synspunkter om vejledningspligt, som ombudsmanden har anført i den nævnte udtalelse, naturligt må forstås således, at ministeriernes vejledningspligt i de enkelte tilfælde ikke skal række så vidt, at det i lyset af de praktiske forhold i realiteten bliver umuligt – inden for de relevante rammer – at anvende solohistorier som formidlingsinstrument.

I overensstemmelse med det, som ombudsmanden lægger op til, bemærker udvalget derfor, at det må bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, om der er pligt til at vejlede andre journalister, der retter henvendelse til myndigheden, om, at der er givet en solohistorie. Selve det forhold, at en journalist blot overordnet spørger om medieinteressante sager eller på anden måde stiller spørgsmål, som kun har perifer eller indirekte berøring med den sag, som ministeriet tidligere har lanceret som solohistorie, er under alle omstændigheder ikke nok til at udløse en sådan vejledningspligt. Der må fra journalistens side i hvert fald være tale om andet og mere end en ”fisketur”. Det tilføjes i den forbindelse, at det i sagens natur altid vil stå den pågældende journalist frit for (eventuelt mundtligt) at fremsætte en egentlig begæring om aktindsigt med den virkning, at sagens dokumenter skal udleveres efter de principper og retningslinier, der er anført i ombudsmandens redegørelse.”

Af ombudsmandens udtalelse i FOB 2004.452 fremgår det bl.a., at:

”Tilbageholdelse eller forsinkelse for at bidrage til at sikre journalisten sin solohistorie vil ikke være et sagligt hensyn som forvaltningsmyndigheden kan tillægge betydning. Det gælder selv om myn-

digheden måtte have givet journalisten tilsagn eller forventning herom. Jeg henviser herved til at en forvaltningsmyndighed ikke ved aftale, løfter eller anden form for tilkendegivelse uden fornøden saglig grund kan fravige den almindelige forvaltningsretlige lighedsgrundsætning. Ved senere henvendelser om samme historie bør myndigheden derimod i almindelighed på eget initiativ oplyse om og tilbyde oplysninger svarende til dem der allerede er afgivet.”

Af ombudsmandens udtalelse i FOB 2017-25 fremgår det bl.a., at:

”[...] hvor solohistorien er formidlet til medie nr. 1 med dokumenter, [skal] retten for medie nr. 2 til at blive gjort bekendt med de pågældende dokumenter [...] bedømmes efter offentlighedsloven.

I disse tilfælde ligger det således – som bl.a. anført i FOB 2004, s. 452, og betænkning nr. 1443/2004 om embedsmænds rådgivning og bistand – fast, at en myndighed normalt ikke kan nægte at udlevere de pågældende dokumenter til medie nr. 2. Dokumenterne skal således her som udgangspunkt udleveres, uanset om formålet med at have til delt historien som solohistorie herved helt eller delvist forspildes.”

Som anført under afsnit 2 blev Justitsministeriet kontaktet af journalister fra andre medier end Danmarks Radio og Jyllands-Posten den 28. juni 2018. Justitsministerens særlige rådgiver blev således kontaktet via sms af Ekstra Bladet ca. kl. 14, mens ministeriets kommunikationssekretariat og den særlige rådgiver blev kontaktet telefonisk af TV2 ca. kl. 18.

Ingen af henvendelserne var formuleret som anmodninger om aktindsigt.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at både Ekstra Bladet og TV2 spurgte til den konkrete sag på en så direkte måde, at ministeriet efter omstændighederne var forpligtet til at vejlede begge medier om muligheden for at anmode om aktindsigt i sagen.

Det bemærkes i den forbindelse, at solohistorien blev formidlet til Danmarks Radio og Jyllands-Posten med dokumenter, navnlig Justitsministeriets pressemeddelelse.

For så vidt angår henvendelsen fra Ekstra Bladet, modtog den særlige rådgiver sms-beskeden fra journalisten, inden Justitsministeriet havde udleveret materiale omfattet af retten til aktindsigt til Danmarks Radio eller Jyllands-Posten. Dette skete 30 minutter senere. Henset til ligebehandlingsprincippet og ombudsmandens praksis er det ministeriets opfattelse, at ministeriet burde have vejledt Ekstra Bladet om muligheden for at anmode om aktindsigt i sagen samtidig med, at ministeriet udleverede materialet til Danmarks Radio og Jyllands-Posten.

Justitsministeriet burde også have vejledt journalisten fra TV2 om muligheden for at anmode om aktindsigt i sagen.

Justitsministeriet beklager, at det ikke skete.

3.4. Det fremgår af betænkningen, side 219-220, at:

”I udtalelsen af 22. april 2004 anførte ombudsmanden bl.a. også, at der i forbindelse med udlevering af materiale til et medie som led i lanceringen af en solohistorie bør gøres notat om, hvilke interesser der er lagt vægt på ved udleveringen af materialet til det pågældende medie. Ombudsmanden udtalte bl.a. følgende herom:

”Hvis en forvaltningsmyndighed giver en journalist eller andre indsigt i et eller flere dokumenter og/eller afgiver oplysninger, og denne ekspedition ikke fremgår af sagens øvrige akter, skal myndigheden i overensstemmelse med den omtalte notatpligt udarbejde notat herom. Af notatet skal navnlig fremgå hvilke dokumenter og/eller oplysninger der er udleveret, til hvem eller under hvilke omstændigheder de er udleveret (eksempelvis bestemte personer eller på et pressemøde), tidspunktet for udleveringen og eventuelle vilkår eller klausuler der er aftalt eller forudsat ved udleveringen. Ved udlevering af dokumenter eller oplysninger som en myndighed afgiver som led i en solohistorie, vil det efter min opfattelse være ønskeligt at myndigheden i notatet yderligere angiver den eller de interesser som myndigheden har tillagt betydning ved beslutningen om udleveringen.”

Ombudsmanden anførte endvidere, at det er tilrådeligt, at myndigheden udarbejder et notat herom, hvis et medie afslår et mundtligt tilbud om at få udleveret de samme oplysninger, som tidligere er udleveret til et andet medie som led i lanceringen af en solohistorie. Ombudsmanden bemærkede, at et sådan notat øger myndighedens mulighed for efterfølgende at kunne dokumentere, at der under samtalen blev givet en fyldestgørende vejledning.”

Giver en forvaltningsmyndighed en journalist eller andre indsigt i et eller flere dokumenter og/eller afgiver oplysninger, og fremgår denne ekspedition ikke af sagens øvrige akter, skal myndigheden altså i overensstemmelse med den forvaltningsretlige notatpligt udarbejde et notat herom.

Af notatet skal navnlig fremgå, hvilke dokumenter og/eller oplysninger der er udleveret, til hvem eller under hvilke omstændigheder de er udleveret (eksempelvis bestemte personer eller på et pressemøde), tidspunktet for udleveringen og eventuelle vilkår eller klausuler, der er aftalt eller forudsat ved udleveringen. Ved udlevering af dokumenter eller oplysninger, som en myndighed afgiver som led i en solohistorie, vil det efter ombudsmandens opfattelse være ønskeligt, at myndigheden i notatet yderligere angiver den

eller de interesser, som myndigheden har tillagt betydning ved beslutningen om udleveringen.

Justitsministeriet ses ikke at have udarbejdet et sådant notat i forbindelse med tildelingen af solohistorien til Danmarks Radio og Jyllands-Posten og udleveringen af materiale til de to medier. Justitsministeriet beklager, at det ikke skete.

3.5. Med henblik på at sikre, at Justitsministeriet fremover overholder de forvaltningsretlige principper om bl.a. ligebehandling, vejledning og notatpligt og de retningslinjer, der fremgår af betænkning nr. 1443/2004 og ombudsmandspraksis, ved lancering af solohistorier, har ministeriet afholdt et møde mellem ministeriets Forvaltningsretskontor, justitsministerens særlige rådgiver og Kommunikationsenheden, hvor den konkrete sag blev drøftet, og rammerne for lancering af solohistorier blev beskrevet.

Justitsministeriet har i forlængelse af denne sag udarbejdet en kort, intern oversigt over reglerne for anvendelsen af solohistorier og gjort relevante medarbejdere opmærksomme herpå. Oversigten er vedlagt denne udtalelse til ombudsmandens orientering.

Justitsministeriet vil herudover etablere et fast introduktionsoplæg om de forvaltningsretlige rammer for pressebetjening, herunder om anvendelsen af solohistorier, for nyansatte kommunikationsmedarbejdere. Dette skal supplere ministeriets eksisterende introkurser for alle nye medarbejdere.

4. Ved e-mail af 28. juni 2018 anmodede LTF's advokat Københavns Politi om aktindsigt på følgende måde:

"I forhold til vores LTF sag er jeg blevet kontaktet af journalister som tilsyneladende er mere informeret end jeg og min klient er i sagen, herunder at man dags dato skulle udsende meddelelse om at man vil køre en sag mod LTF.

Jeg kunne forstå at der endda fra politiets side var udsendt noget skriftligt omkring dette til journalister.

Jeg skal anmode om aktindsigt i alt der er udsendt til journalister vedrørende sagen [...]"

Ved e-mail af 4. juli 2018 videresendte Københavns Politi henvendelsen til Rigsadvokaten og Justitsministeriet til videre foranstaltning.

Justitsministeriet behandlede herefter aktindsigtsanmodningen og identificerede bl.a. to sms-korrespondancer, der var omfattet af anmodningen. Justitsministeriet færdigbehandlede anmodningen den 10. juli 2018 og traf herefter afgørelse i sagen. Advokaten meddeltes aktindsigt i alle omfattede dokumenter.

I forlængelse af afgørelsen om aktindsigt, anførte Justitsministeriet, at ministeriet fandt det beklageligt, at advokaten, som advokat for LTF, ikke blev orienteret om sagen om opløsning af LTF den 28. juni 2018, inden han blev kontaktet af pressen. Det er således baggrunden for, at beklagelsen blev givet den 10. juli 2018.

4.1. Det fremgår af ombudsmandens praksis og den forvaltningsretlige litteratur, at det er bedst stemmende med god forvaltningsskik at gøre en part bekendt med en afgørelse, før offentligheden bliver orienteret om den, se Forvaltningsret, Niels Fenger (red.), 2018, s. 660, med henvisning til en række ombudsmandsudtalelser, herunder FOB 1995.199, hvor ombudsmanden tilsyneladende udtaler sig om spørgsmålet første gang. Ombudsmandens synspunkt er gengivet i en række senere udtalelser, bl.a. FOB 2001.552 og FOB 2007.311.

Det er Justitsministeriets vurdering, at advokaten for LTF som følge af god forvaltningsskik burde have været orienteret om beslutningen om at tiltræde rigsadvokatens indstilling om at indlede en sag ved domstolene til opløsning af LTF ved dom efter grundlovens § 78, inden ministeriet orienterede Danmarks Radio og Jyllands-Posten om beslutningen.

Justitsministeriet finder det beklageligt, at ministeriet ikke i overensstemmelse med god forvaltningsskik orienterede LTF's advokat om sagen, inden ministeriet orienterede de to medier, der blev tildelt historien. Det er det, der ligger til grund for ministeriets beklagelse i afgørelsen af 10. juli 2018.

For så vidt angår Justitsministeriets overvejelser om tidspunktet for orienteringen af LTF's advokat, skal ministeriet bemærke, at justitsministeren var i Bruxelles hele dagen den 28. juni 2018 og først skulle lande i Københavns Lufthavn om aftenen. Det var ministeriets vurdering, at beslutningen burde offentliggøres på et tidspunkt, hvor justitsministeren var til stede i landet, og hvor det var muligt for ministeren at besvare spørgsmål om sagen. Ministeriet vurderede, at myndighedernes orientering af LTF's advokat først kunne ske om aftenen den 28. juni 2018 og kort før, det var aftalt med Dan-

marks Radio og Jyllands-Posten, at disse medier skulle offentliggøre nyheden. Det var ministeriets opfattelse, at, hvis der gik længe mellem orienteringen af advokaten og offentliggørelsen, ville ministeriet miste muligheden for at ”time” historien og opnå den mest effektive dækning af sagen.

Justitsministeriet burde imidlertid have orienteret parten, inden ministeriet orienterede de to medier, der blev tildelt historien, og som anført oven for burde ministeriet i det hele taget ikke have lanceret nyheden gennem en solohistorie.

5. Justitsministeriet har vedlagt kopier af de dokumenter, som ombudsmanden har anmodet om.

Det skal bemærkes, at alle medarbejdere i Justitsministeriet, som led i ministeriets overgang til Statens IT, i september måned har fået nye arbejdstelefoner. Ministeriet kan derfor desværre ikke identificere den sms-besked, der er sendt fra Ekstra Bladet til justitsministerens særlige rådgiver den 28. juni 2018.

Justitsministeriet står naturligvis til rådighed for ombudsmanden, hvis ovenstående giver anledning til yderligere eller opfølgende spørgsmål.

Med venlig hilsen

Sine Langskov Hansen